

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การเขียนพรรณนา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การเขียนพรรณนา
รายวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

จุดประสงค์การเรียนรู้ ๑. บอกประเภทของการเขียนพรรณนาได้

การเขียนพรรณนา

ความหมายของการเขียนพรรณนา

การเขียนพรรณนา หมายถึงการเขียนที่เรียบเรียงถ้อยคำทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเพื่อให้รายละเอียดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ว่าบุคคล สัตว์ พืช วัตถุ สถานที่หรือเหตุการณ์ โดยเน้นให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านนึกเป็นภาพที่เด่นชัดและเกิดอารมณ์ความรู้สึกตามที่ผู้ส่งสาร มุ่งหมายโวหารพรรณนามีลักษณะวรรณศิลป์มากกว่าโวหารอย่างอื่น เนื่องจากมีการใช้ ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์สะเทือนใจ การเขียนพรรณนา เป็นการบอกสภาพของสิ่งของ บุคคล โดยไม่คำนึงถึงการเรียงลำดับเหตุการณ์ โดยแสดงถึงความรู้สึกประทับใจอย่างลึกซึ้งได้

ลักษณะการเขียนพรรณนา เป็นการเขียนที่มุ่งอธิบายความให้เห็นสภาพหรือลักษณะที่ละเอียดลออเป็นการพรรณนาความรู้สึก โดยแสดงในเนื้อความรู้สึกประทับใจหรือสะเทือนใจไปกับเนื้อความที่พรรณนานั้นๆ เช่น เขียนเรื่อง “อาหาร” ถ้ากล่าวถึงวิธีปรุงหรือคุณค่าอาหารเป็นการเขียนอธิบาย แต่ถ้าเขียนเน้นความน่ารับประทาน รูปลักษณะ สี สัน กลิ่นรส ก็เป็นการเขียนพรรณนา

หลักการเขียนพรรณนา

การเรียบเรียงข้อความแบบพรรณนาโวหารเพื่อก่อให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์ สะเทือนใจควรดำเนินตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. วิเคราะห์สิ่งที่จะพรรณนาอย่างละเอียดว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง ส่วนใดเป็นลักษณะเด่น ส่วนใดเป็นลักษณะประกอบซึ่งเสริมลักษณะเด่น ลักษณะเด่นและลักษณะประกอบมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร

๒. เขียนพรรณนาลักษณะเด่น ตามลำดับความสำคัญหรือลำดับความมากน้อย ใหญ่-เล็ก เช่น พรรณนาลักษณะบุคคล ควรกล่าวถึงเรือนร่าง ใบหน้าและเครื่องแต่งกายตามลำดับ พรรณนาต้นไม้ โดยทั่วไปมักกล่าวถึงลำต้นก่อนดอกและใบ แต่ถ้าต้องการเน้นสิ่งใดเป็นพิเศษก็กล่าวถึงสิ่งนั้นก่อนหรือขยายความให้มากกว่าสิ่งอื่น

๓. การคัดสรรถ้อยคำที่เหมาะสมทั้งเสียงและความหมาย โดยคำ ๆ นั้น มีเสียงไพเราะและมีความหมาย ให้ความรู้สึกที่ลึกซึ้ง ทำให้เห็นภาพหรือได้ยินเสียงอีกด้วย โดยเฉพาะคำนาม กริยา และวิเศษณ์ ควรเลือกเฟ้นอย่างพิถีพิถันให้ สอดคล้องกับเนื้อความ

๔. ใช้คำหรือกลุ่มคำที่เป็นภาษาภาพพจน์ ซึ่งได้แก่ภาษา ที่ผิดแผกจากปกติหรือผิดจากภาษาตามตัวอักษร ด้านการเรียบเรียงลำดับคำหรือด้านความหมายของคำเพื่อให้เป็นสำนวนแปลกใหม่และมีพลังทำให้มองเห็นภาพและเร้าอารมณ์ความรู้สึกสำนวนที่ทำให้เกิดภาษาภาพพจน์ต่าง ๆ เช่น

อุปมา คือสำนวนภาษาที่นำสิ่งซึ่งต่างพวกกันสองสิ่งมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้คำเชื่อม เหมือน คล้าย ดุจ ประหนึ่ง ราวกับว่า ฯลฯ เช่น ดุเหมือนเสือ ร้ายกว่ายุ่ง นัยน์ตาดูจดวงดา

อุปลักษณ์ คือสำนวนภาษาที่นำเอาสิ่งต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติบางอย่างร่วมกันมาเปรียบเทียบโดยเปรียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง ใช้คำกริยาเป็นหรือ คือ เช่น ลูกเป็นแก้วตาและดวงใจของพ่อแม่ เขาคือวีรบุรุษแห่งทุ่งนาแก

บุคลาธิษฐาน คือการสมมุติสิ่งไม่มีชีวิตให้มีชีวิต ความคิดนามธรรมหรือสัตว์ให้มีสติปัญญาอารมณ์หรือกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ เช่น ลมหนาวมาเยือน คลื่นน้อยค่อย ๆ กระชกกับฝั่ง ความอาฆาตเกาะกินหัวใจ

การเลียนเสียงธรรมชาติ คือสำนวนภาษาที่ใช้คำเพื่อเลียนเสียง ต่าง ๆ เช่น ไพลูกคัก ๆ เสียงคนพูดหึ่ง ๆ บัดเดี๋ยวดังหึ่งหึ่งแว้งแว้ง

ประเภทของการเขียนพรรณนา

๑. การพรรณนาบุคคล จำเป็นต้องสังเกตรูปร่างหน้าตาการเดินทางน้ำเสียง การพูดจา กิริยาอาการ ลักษณะนิสัยอารมณ์ความรู้สึก ไม่ว่าจะเขียนบุคคลประเภทใด หรืออยู่ในฐานะใด เช่น ตัวตลกในบทละครหรือเด็กที่เล่นตามหาดทราย โดยเขียนค้นหาบุคลิกลักษณะเฉพาะ อาจรำเรียงแจ่มใส เครื่องขริบ หวีผมเรียบไม่มีเส้นแตกหรือย่นหลังค่อม การพรรณนาบุคคลทำได้สองวิธีคือการพรรณนาโดยตรงและพรรณนาโดยอ้อมในการพรรณนาโดยตรงผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะกิริยาอาการนิสัยใจคอหรือความคิดนึกของตัวละครเองส่วนการพรรณนาโดยอ้อมตัวละครเป็นผู้เผยลักษณะต่าง ๆ ของตนด้วย คำพูดกิริยาท่าทางหรือให้ตัวละครอื่นกล่าวพาดพิงถึง

๒. การพรรณนาสถานที่ควรจะได้สังเกตลักษณะที่เด่นของสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นที่คุ้นเคยมาแล้ว เช่น โรงเรียนหรือสถานที่ที่เพิ่งเคยเห็นเป็นครั้งแรก จะต้องพิจารณาสี รูปร่าง ขนาดและการจัดวางสิ่งของสิ่งของที่ประทับใจทั่วไปและค้นหาลักษณะเฉพาะที่ทำให้เกิดความประทับใจนั้นเมื่อสังเกตอย่างถี่ถ้วนแล้วจึงเลือกพรรณนาเฉพาะลักษณะที่เด่นชัดที่จะสร้างความสนใจของผู้อ่าน และเรียงลำดับการพรรณนาตามความเหมาะสม เช่น เริ่มต้นจากใกล้ไป หาไกล หรือจากบนลงล่าง การพรรณนาพระพุทธรูปในพระอุโบสถเป็นตัวอย่งการพรรณนาสถานที่ใช้คำที่เหมาะสมเจาะชัดเจนก่อให้เกิดจินตนาการประกอบด้วยโวหารเปรียบเทียบทำให้เกิด ภาพพจน์เด่นชัด

๓. การพรรณนาธรรมชาติ ควรกล่าวถึงทิวทัศน์ บรรยากาศ ตลอดจนพืชสัตว์ต่างๆ เช่น นก แมลง ถ้าเป็นชายทะเลควรเน้นหาดทราย สีนํ้าทะเล คลื่นลม สภาพใต้ทะเล หากเกี่ยวกับฤดูกาลควรเพ่งเล็งลักษณะพิเศษของแต่ละฤดูกาล

๔. การพรรณนาเหตุการณ์ ควรเลือกเหตุการณ์ที่เด่น ชวนติดตามหรือสร้างความตื่นเต้น สะเทือนอารมณ์และควรใช้การบรรยายประกอบเพื่อให้เนื้อเรื่องแจ่มแจ้ง

ที่มา : หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. การสอนภาษาไทย.